

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

Azərbaycan Tibb Universiteti

Azərbaycan'da Tüberküloz: Mevcut Durum ve Hedefler

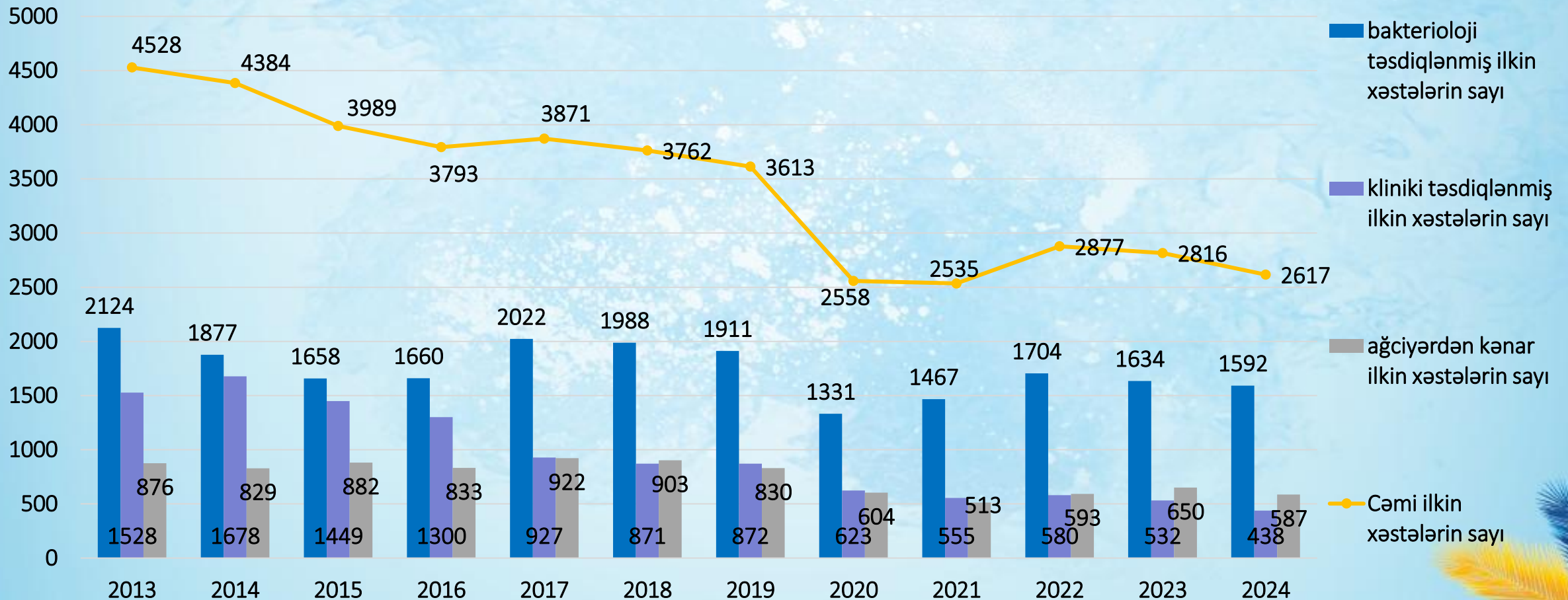
Rafiq Bayramov

+994 50 362 0 362

rafiq-bayramov@mail.ru

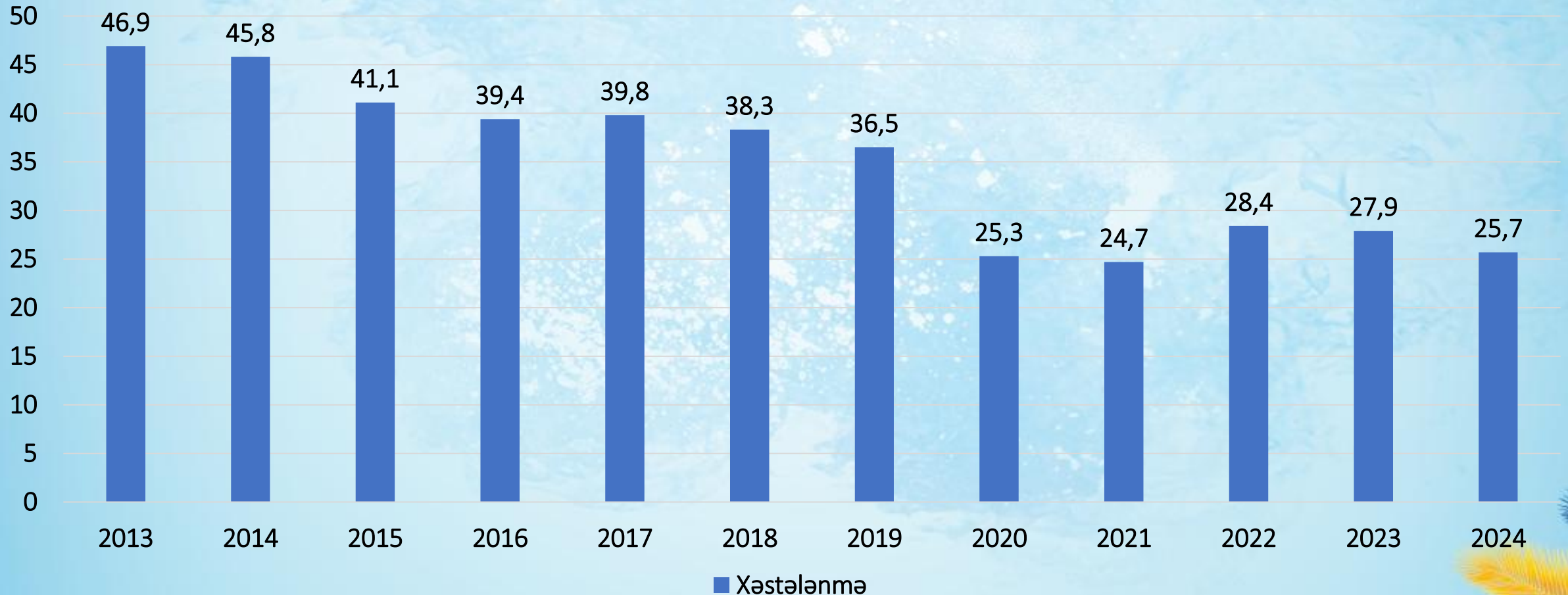
12.04.2025

İlkin vərəm xəstələrinin sayı (mütləq rəqəmlər, 2013-2024)

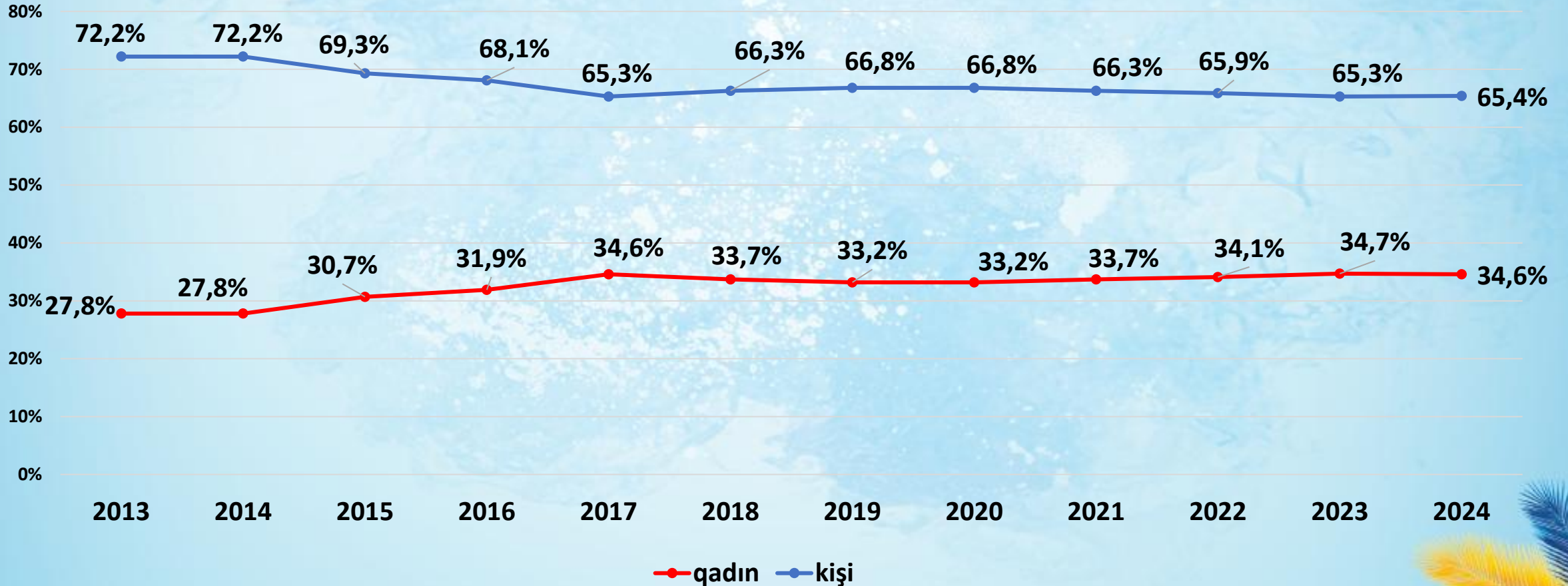

Vərəmlə xəstələnmə göstəricisinin dinamikası

(100.000 əhaliyə, 2013-2024)

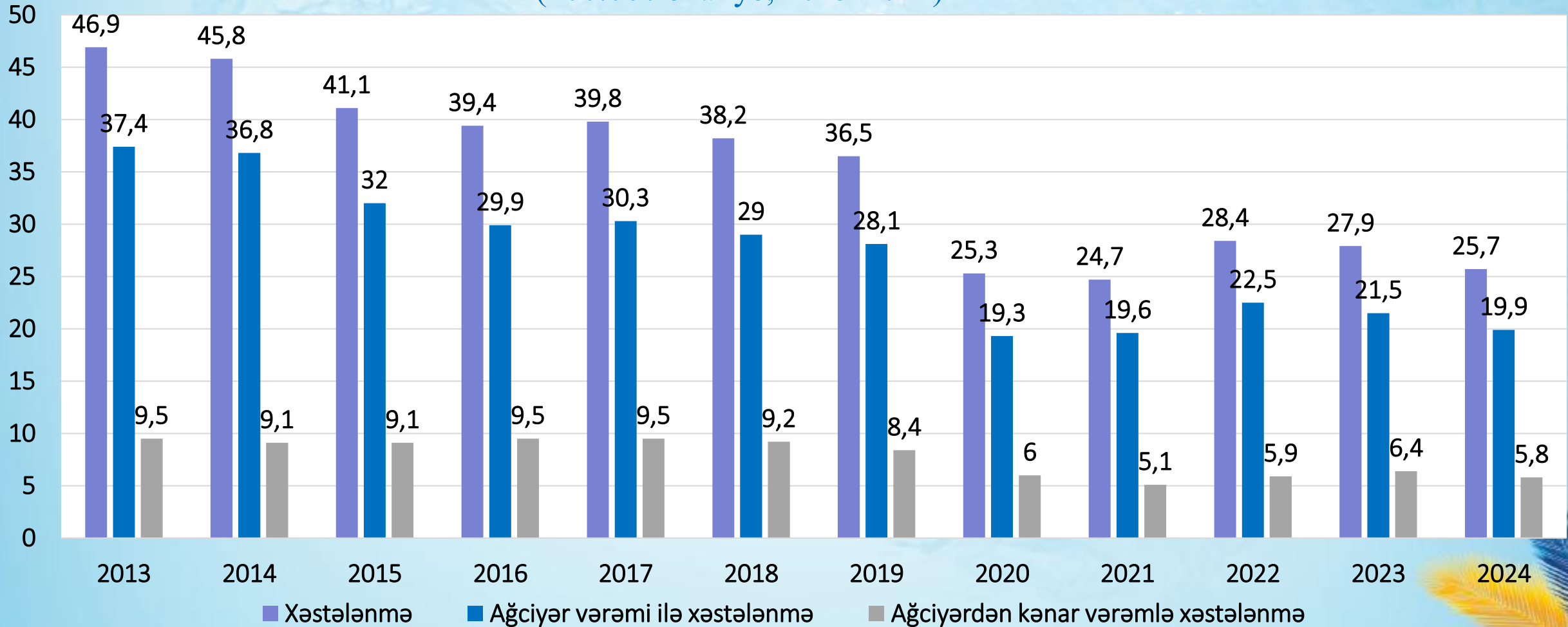

İlkin vərəm olan xəstələr arasında kişi və qadınların %-lə nisbəti (2013-2024)

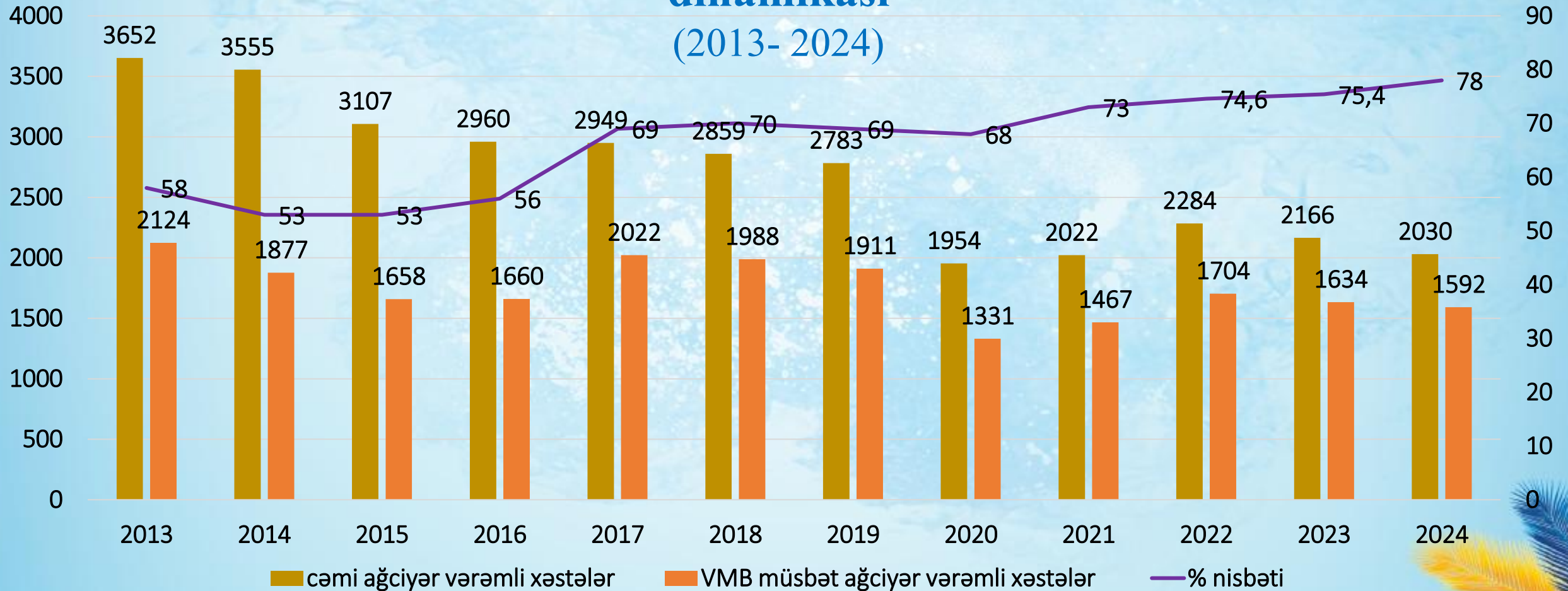

Ağciyər və ağciyərdən kənar vərəmlə xəstələnmə göstəriciləri

(100.000 əhaliyə, 2013-2024)

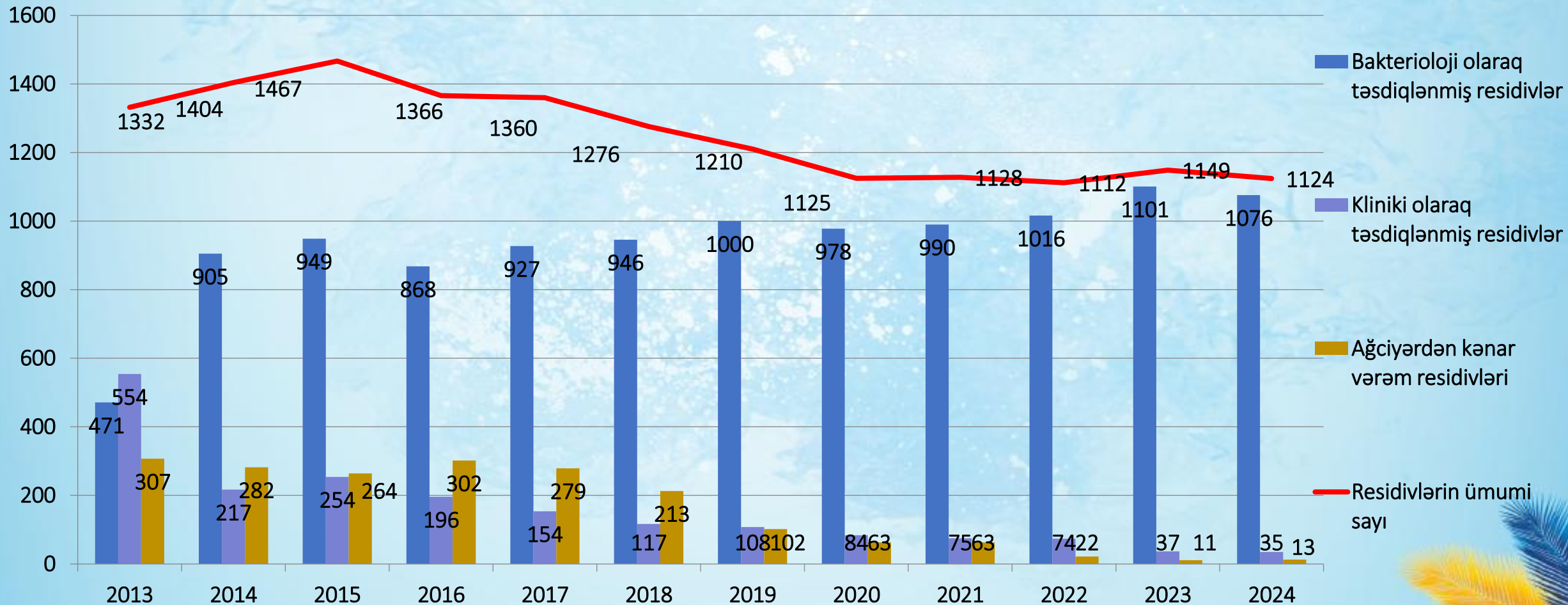

İlkin ağciyər vərəmi olan xəstələr arasında VMB-nin aşkar olunması dinamikası (2013- 2024)

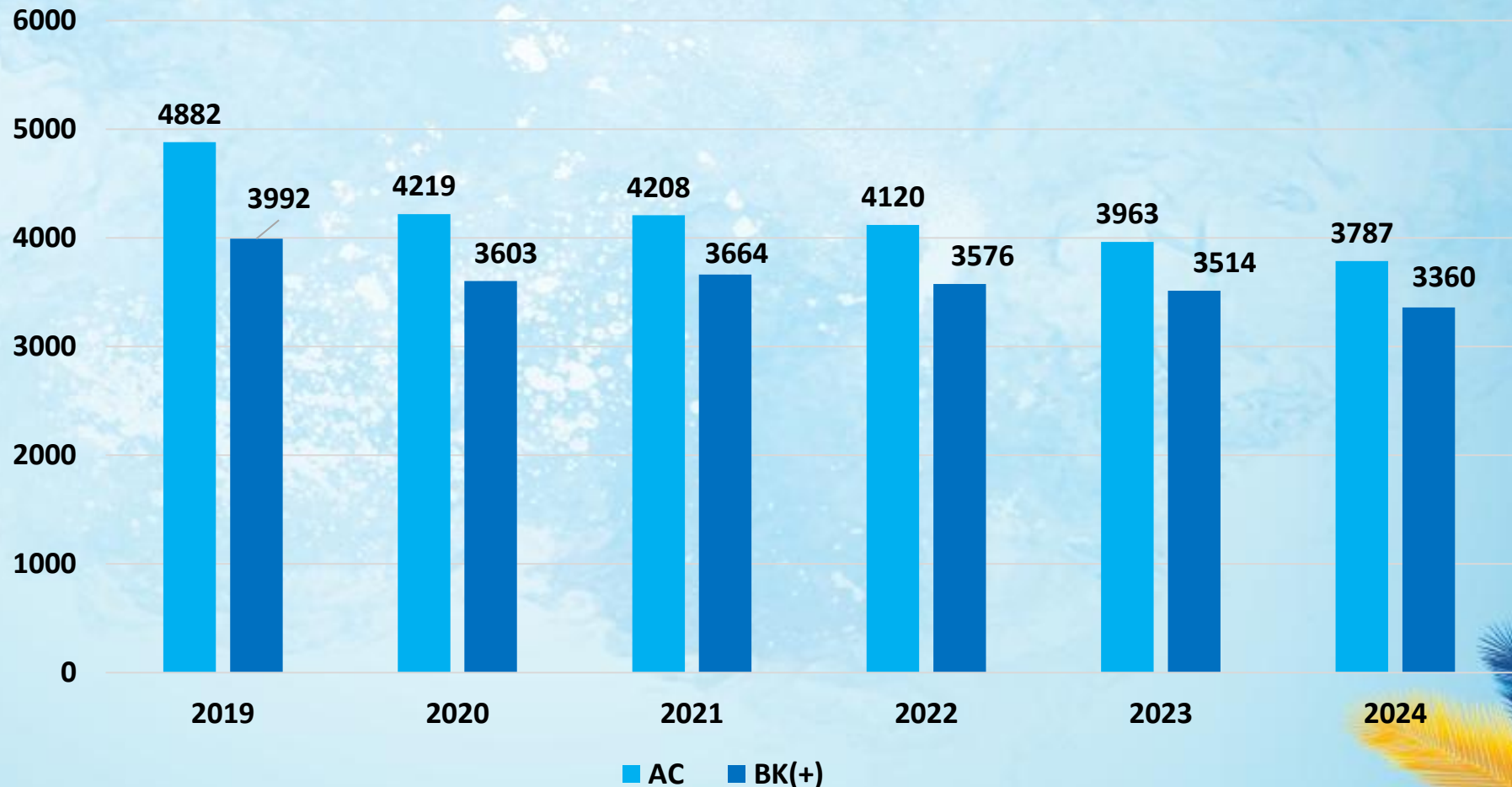

Vərəm residivlərinin sayı

(mütləq rəqəmlər, 2013-2024)

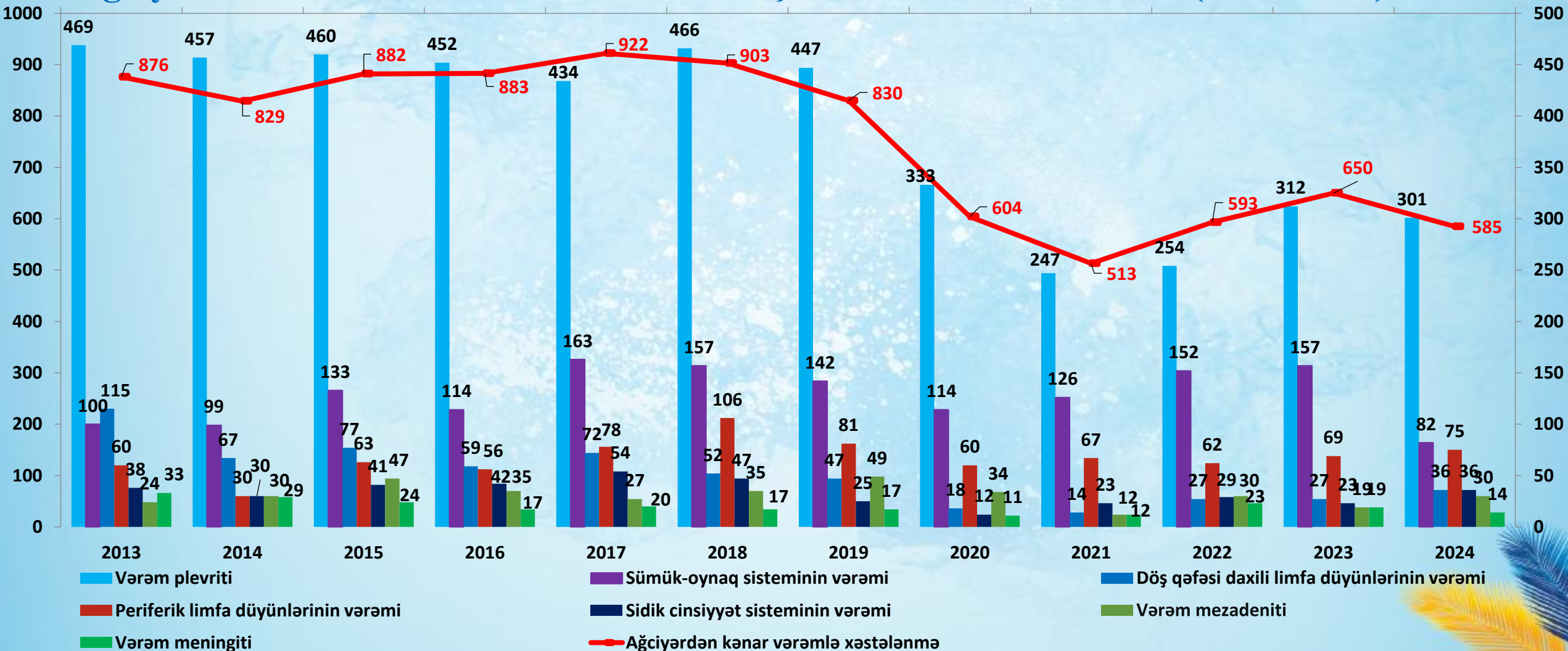

Ağciyər vərəmi olan xəstələr arasında VMB-in aşkar oluması dinamikası (2019-2024)

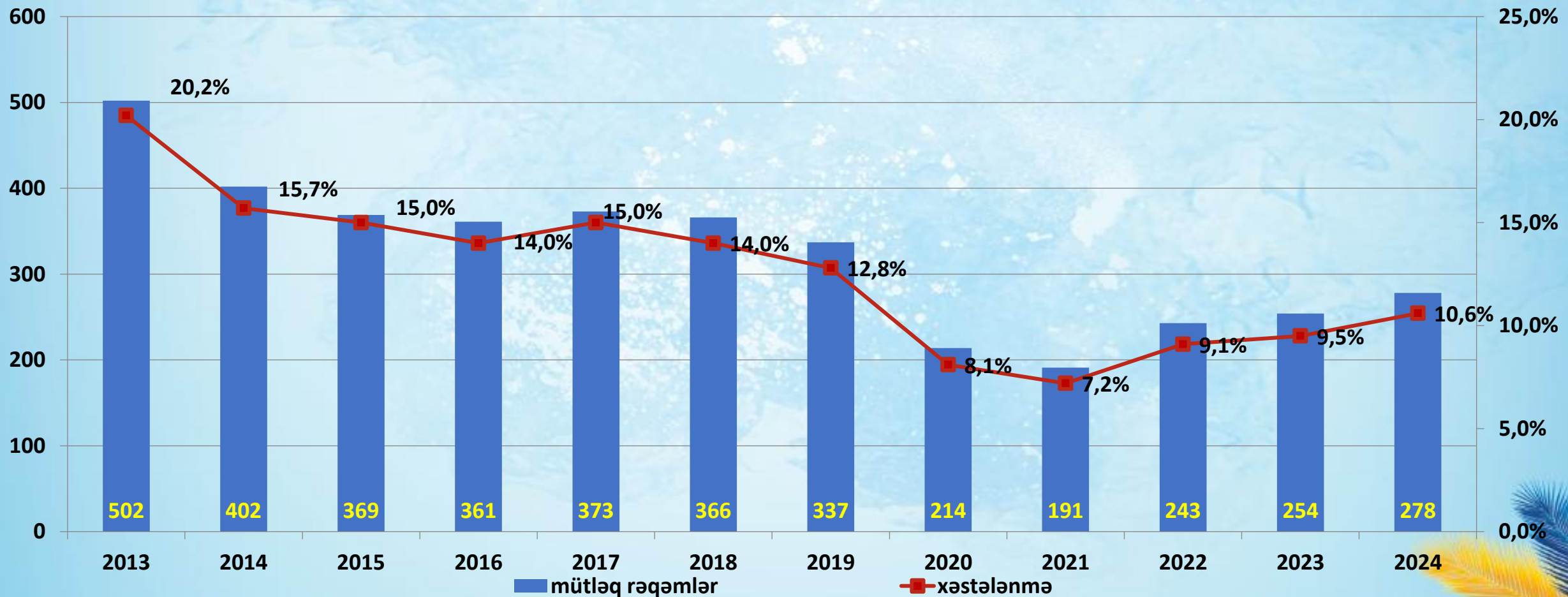
	AC	BK(+)
2019	4882	3992(81,8%)
2020	4219	3603(85,4%)
2021	4208	3664(87,1%)
2022	4120	3576(86,8%)
2023	3963	3514(88,7%)
2024	3787	3360(88,7%)

Ağciyərən kənar vərəm olan xəstələrin aşkar olunma dinamikası (2013-2024)

Uşaq və yeniyetmələrin vərəmlə xəstələnmə göstəricisi

(100000 uşaq əhalisinə görə və mütləq rəqəmlər, 2013-2024)

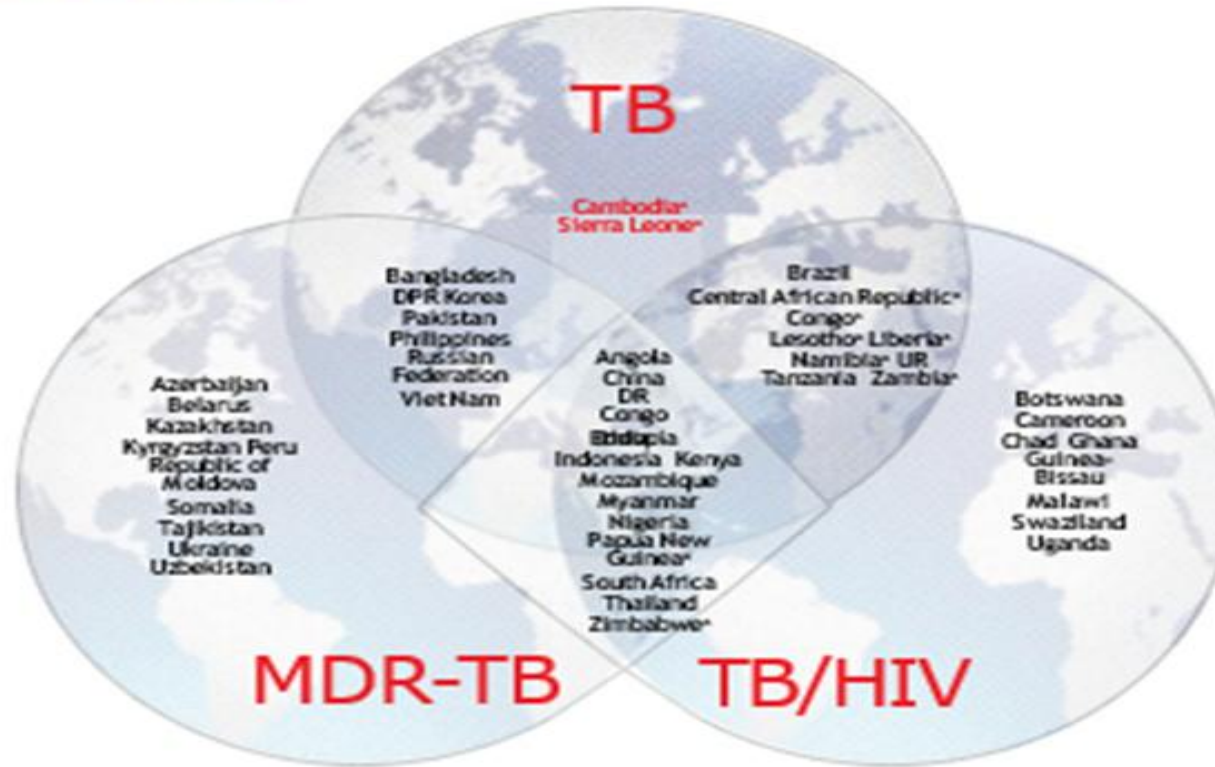
AKCİĞER SAĞLIĞI KONGRESİ

Sizin Sesiniz, Sizin Kongreniz...

9-12 Nisan 2025
Sueno Deluxe Hotel,
Belek/Antalya

Dərmana davamlı vərəm

Countries in the three high-burden country lists for TB, TB/HIV and MDR-TB being used by WHO during the period 2016–2020, and their areas of overlap

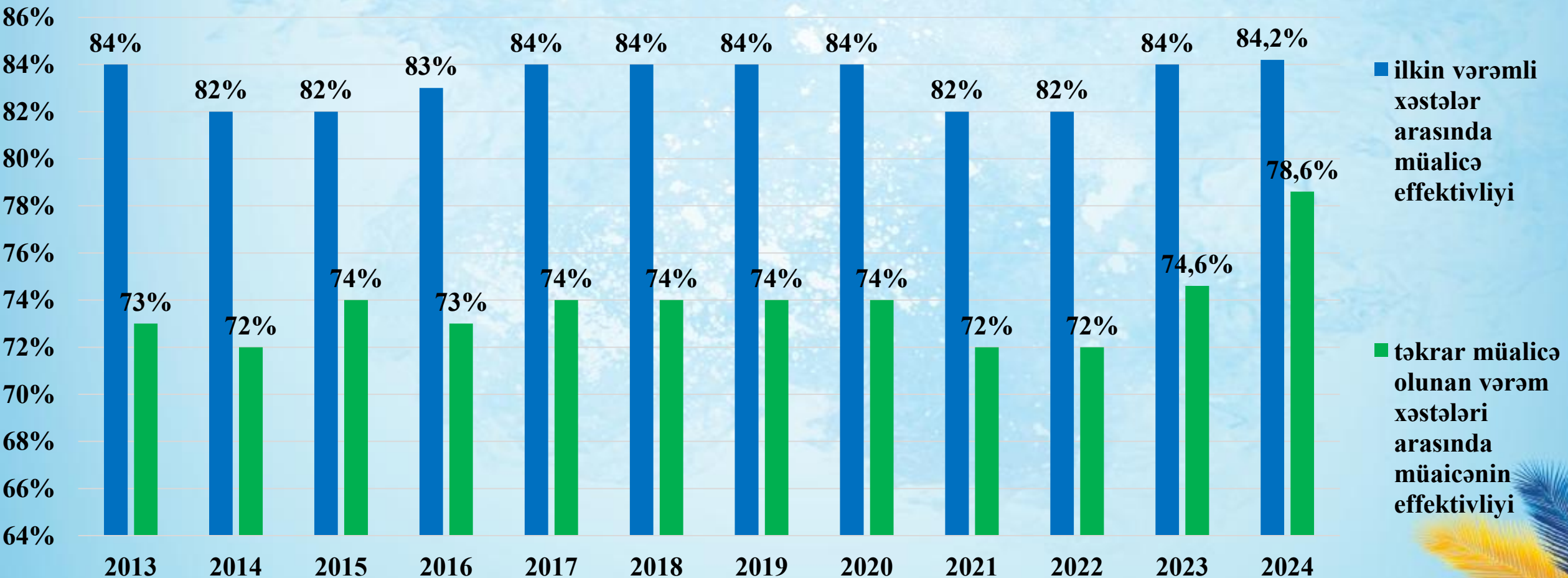
DPR Korea, Democratic People's Republic of Korea; DR Congo, Democratic Republic of the Congo; HIV, human immunodeficiency virus; MDR, multidrug-resistant; TB, tuberculosis; UR, Tanzania, United Republic of Tanzania; WHO, World Health Organization.

*Indicates countries that are included in the list of 30 high TB burden countries on the basis of the severity of their TB burden (i.e. TB incident cases per 100 000 population), as opposed to the top 30, which are included on the basis of their absolute number of incident cases per year. See also [Table A2.1](#).

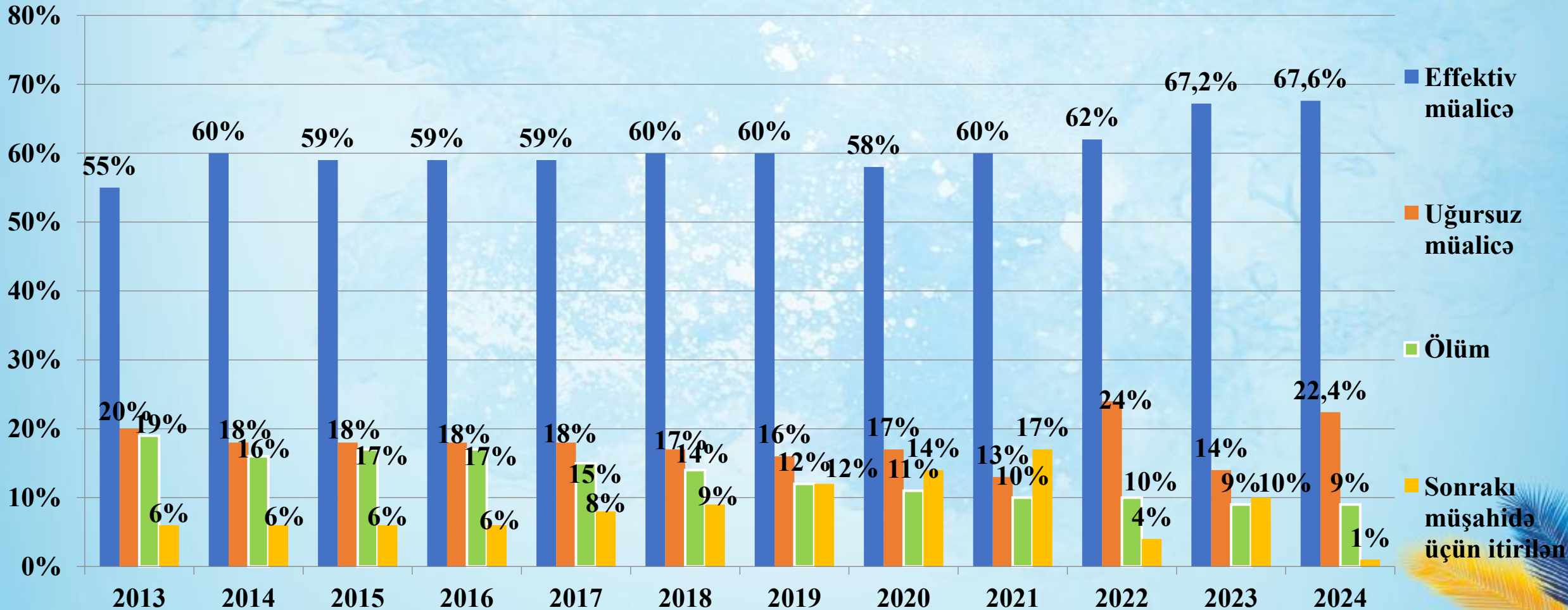
Vərəmli xəstələr arasında ÇDD/GDD vərəmli xəstələrin payı (2013-2024)

2013	İlkin	13% DD	13% GDD
	Təkrar	28% DD	16% GDD
2014	İlkin	13% DD	11% GDD
	Təkrar	28% DD	14% GDD
2015	İlkin	13% DD	14% GDD
	Təkrar	28% DD	16% GDD
2016	İlkin	13% DD	5% GDD
	Təkrar	28% DD	10% GDD
2017	İlkin	12% DD	8% GDD
	Təkrar	28% DD	13% GDD
2018	İlkin	12% DD	6% GDD
	Təkrar	27% DD	9% GDD
2019	İlkin	12% DD	8% GDD
	Təkrar	24% DD	13% GDD
2020	İlkin	11% DD	9% GDD
	Təkrar	24% DD	13% GDD
2021	İlkin	12% DD	14% GDD
	Təkrar	22% DD	19% GDD
2022	İlkin	11,9% DD	
	Təkrar	22,6% DD	
2023	İlkin	11,5% DD	
	Təkrar	22,4% DD	
2024	İlkin	9,1% DD	
	Təkrar	20,4% DD	

Dərmanlara həssas vərəm xəstələrinin uğurlu müalicə göstəriciləri (2013-2024)

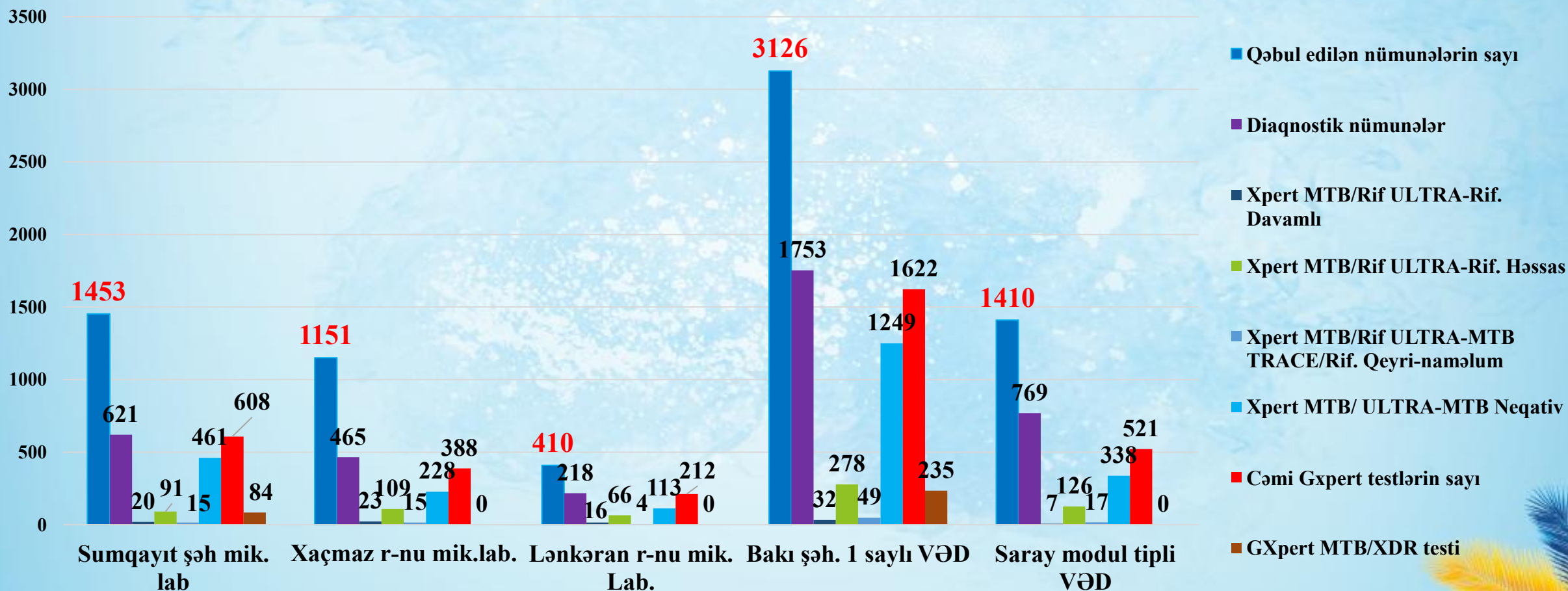

Dərmanlara davamlı vərəm xəstələrinin müalicə nəticələri (2013-2024)

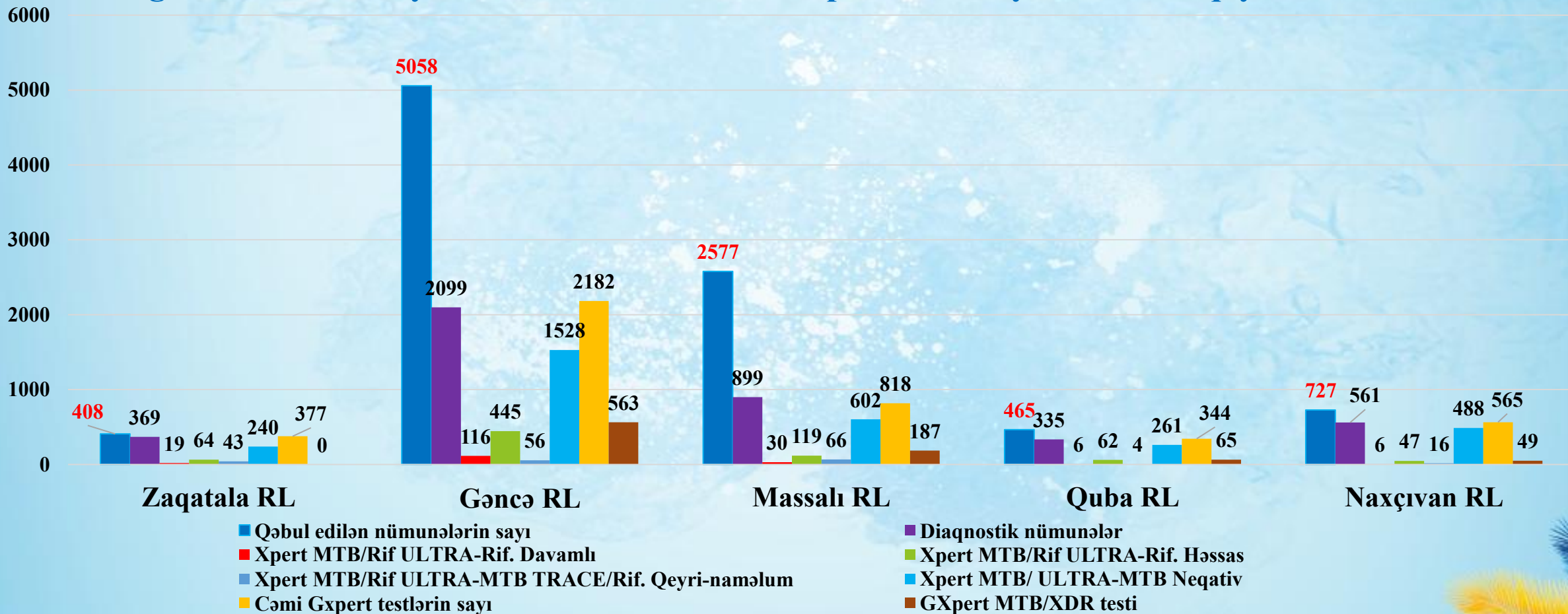
Dərmanlara davamlı vərəm hallarının aşkar edilməsi

Mikroskopik laboratoriyalarda 2024-cü il ərzində aparılan müayinələrin müqayisəli təhlili

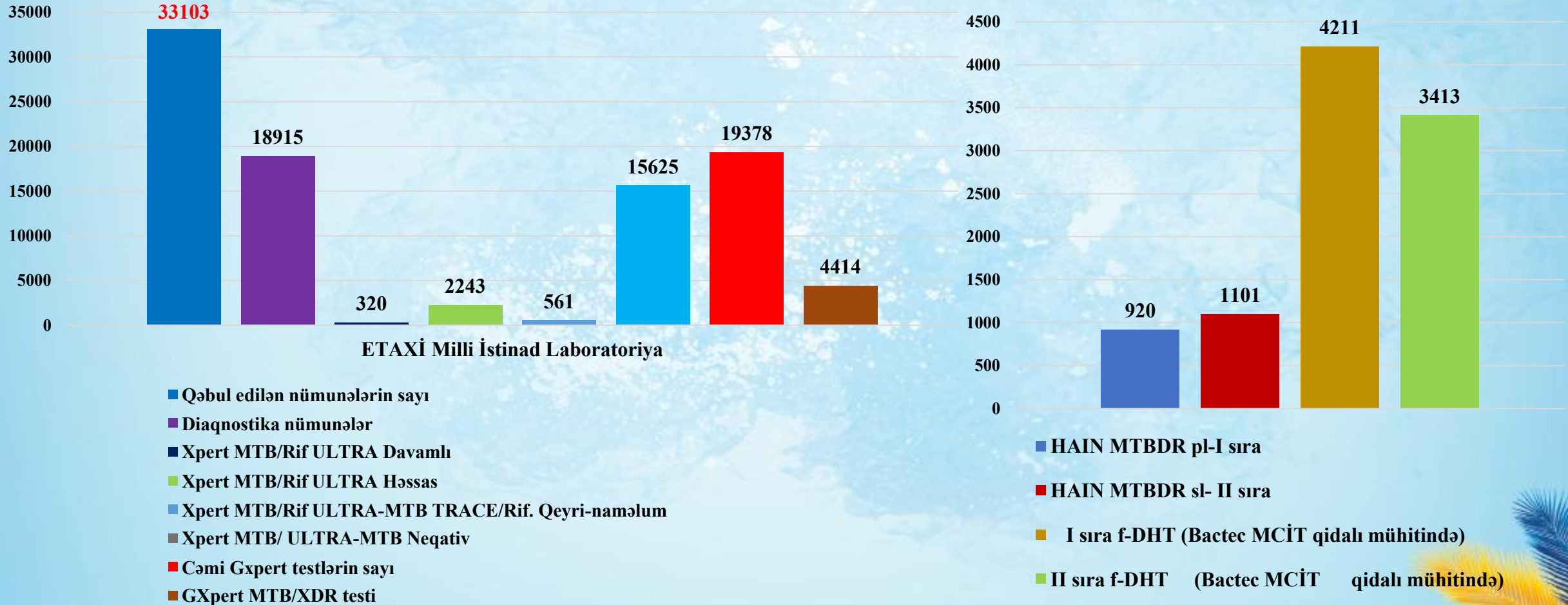

Dərmanlara davamlı vərəm hallarının aşkar edilməsi

Regional laboratoriyalarda 2024-cü il ərzində aparılan müayinələrin müqayisəli təhlili

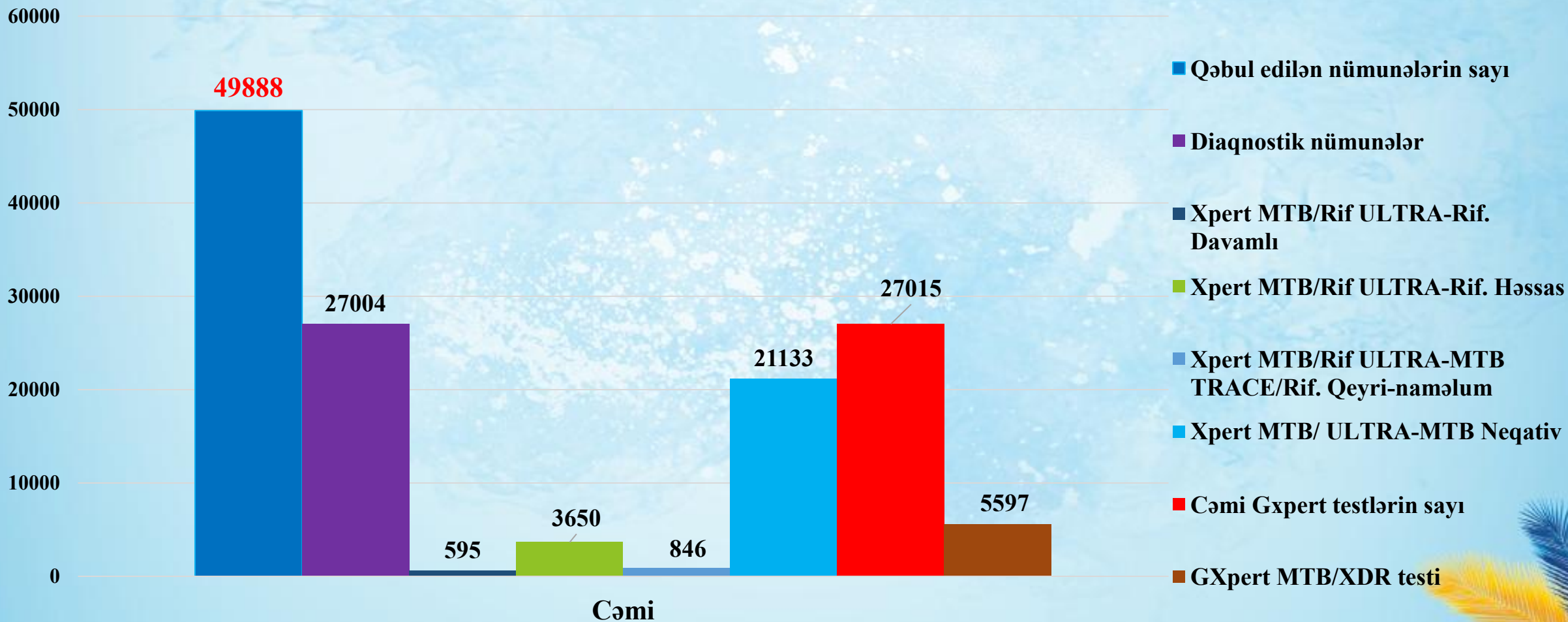

Dərmanlara davamlı vərəm hallarının aşkar edilməsi Referens Laboratoriyada 2024-cü il ərzində aparılan müayinələr

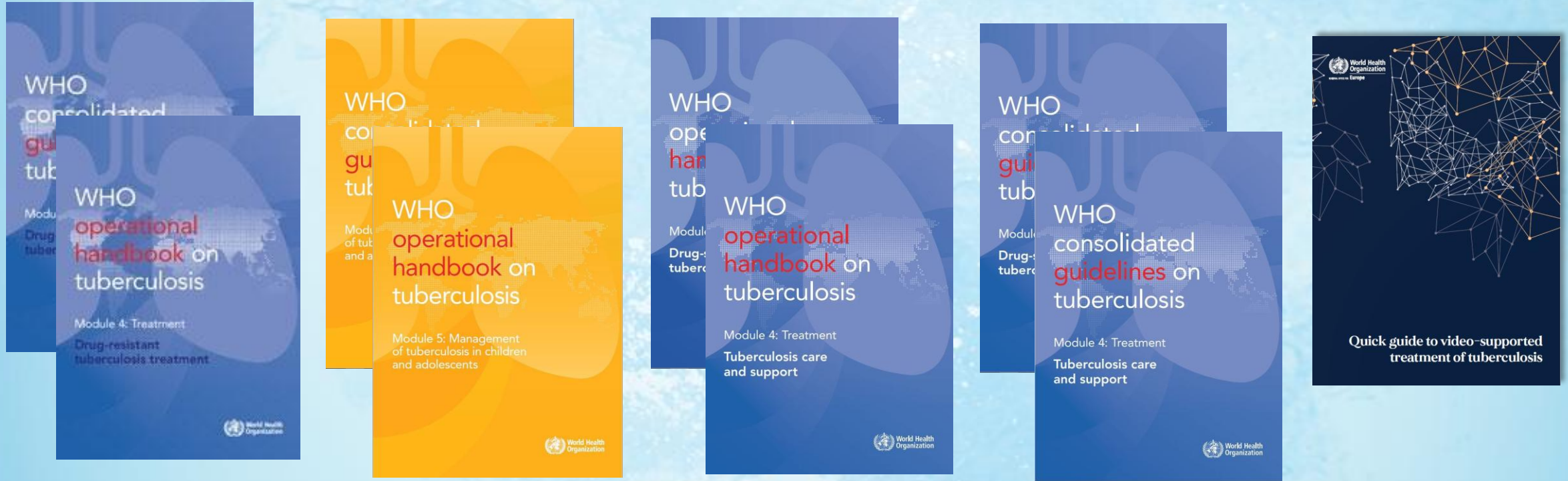

Dərmanlara davamlı vərəm hallarının aşkar edilməsi

Vərəmin diaqnostikasını aparan laborator şəbəkə üzrə 2024-cü il ərzində aparılan müayinələr

İmkanlar

2023

2024

2025

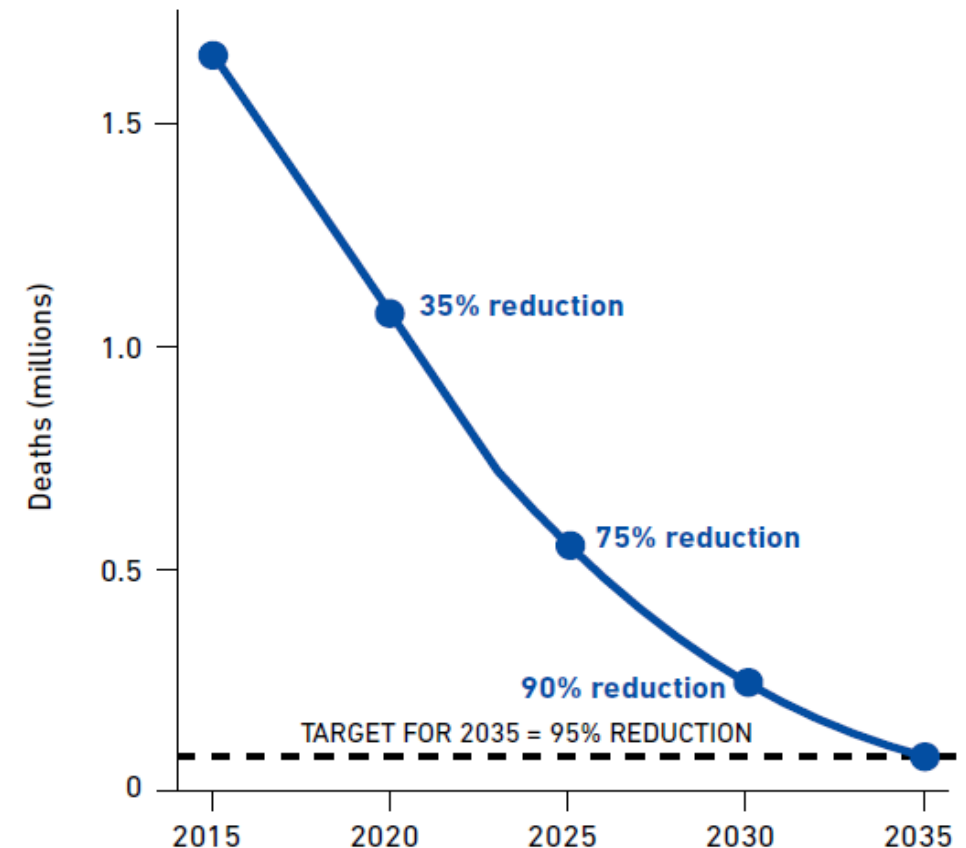
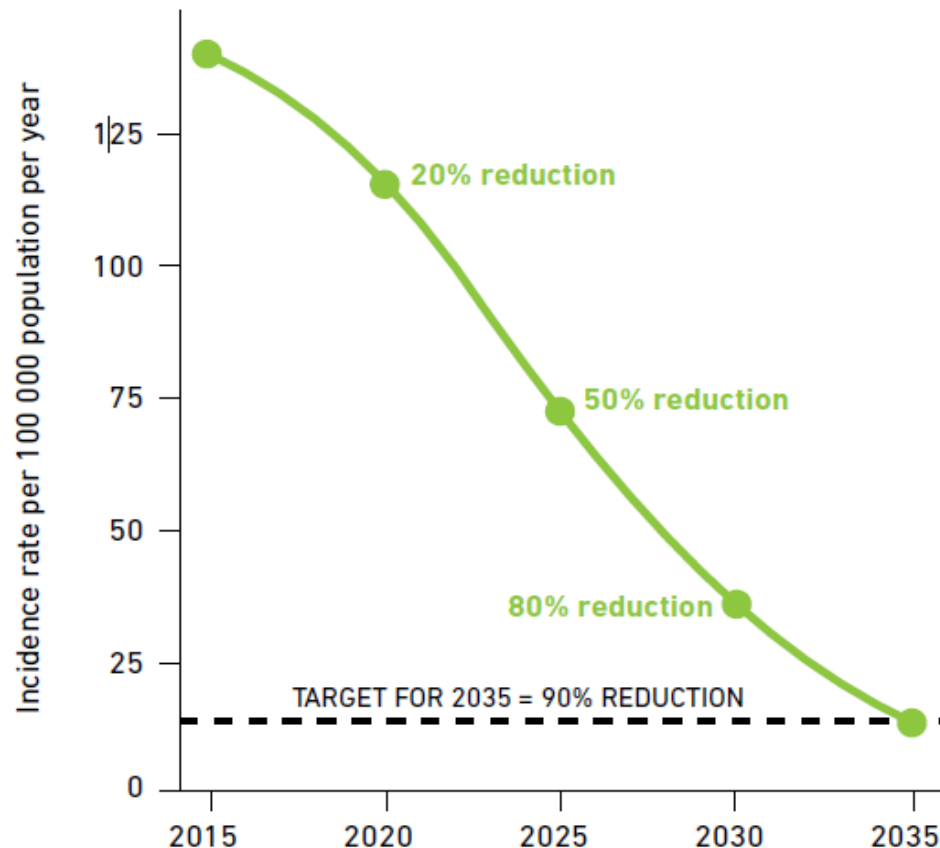
Vərəmdən ölüm hallarının **75%** azalması

Vərəmlə xəstələnmənin **50%** azalması

ÇDD/RD-Vərəm hallarının uğurlu müalicə səviyyəsini **80%-ə** qədər çatdırmaq

Vərəm dünyada ölümə səbəb olan ilk 10 xəstəlikdən biridir. Vərəm dünyada infeksiyadan ölüm hallarının əsas səbəbidir.

2015-2035-ci illər üçün «Vərəmə Son» Strategiyasının məqsədlərinə çatmaq üçün proqnozlaşdırılan xəstələnmə və ölüm nisbətləri

Uluslararası Katılımlı

AKCİĞER SAĞLIĞI KONGRESİ

Sizin Sesiniz, Sizin Kongreniz...

9-12 Nisan 2025
Sueno Deluxe Hotel,
Belek/Antalya

Vərəmlə mübarizə strategiyasının qısa içməli

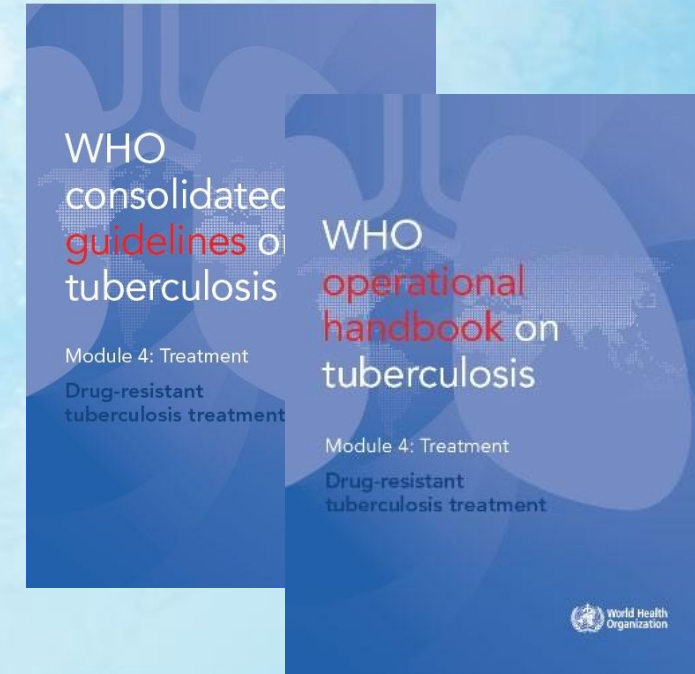
Box 2. The End TB Strategy at a glance

VISION	A WORLD FREE OF TB — zero deaths, disease and suffering due to TB			
GOAL	END THE GLOBAL TB EPIDEMIC			
INDICATORS	MILESTONES		TARGETS	
	2020	2025	2030	2035
Percentage reduction in the absolute number of TB deaths ^a (compared with 2015 baseline)	35%	75%	90%	95%
Percentage reduction in the TB incidence rate (compared with 2015 baseline)	20%	50%	80%	90%
Percentage of TB-affected households facing catastrophic total costs due to TB ^b (level in 2015 unknown)	0%	0%	0%	0%

Vərəm xəstələri üçün keyfiyyətli müalicə və qayğıya bərabər çıxışın təmin edilməsi

1. Vərəm və yanaşı qedən xəstəlikləri olan insanlara xidmətin göstərilməsi üçün **inteqrasiya olunmuş yanaşmalar**

1. **Müalicənin mərkəzsizləşdirilməsi (desentralizasiyası)**
2. Vərəmdən təsirlənmiş insanlara və ailələrə məlumat və seçimlər verməklə onların **səlahiyyətlərinin artırılması**
3. **Yaxşı klinik qayğı və dərmanların əlavə təsirlərin idarə olunması**
4. **Rəqəmsal texnologiyaları** daxil olmaqla, alternativ qayğı modellərindən istifadə edərək **müalicəyə sadıqlılığının** təmin edilməsi
5. **Palliativ qayğı və ömrün sonu qayğısının** inteqrasiyası
6. **Keçirilmiş vərəmdən sonra** qayğı göstərilməsi

Uluslararası Katılımlı

AKCİĞER SAĞLIĞI KONGRESİ

Sizin Sesiniz, Sizin Kongreniz...

9-12 Nisan 2025
Sueno Deluxe Hotel,
Belek/Antalya

Müalicə üçün qoyulan tələblər:

- Müalicənin müddətini **qısaltmaq** imkanı ilə dərman kombinasiyalarının səmərəli istifadəsi ilə **effektiv**;
- sübut edilmiş təhlükəsizlik profilinə malik dərmanların istifadəsi ilə daha **təhlükəsiz**;
- dərman qəbul etmək baxımından **sadə, inyeksiya olmaması və həblərin az olması** səbəbindən xəstələr üçün əlverişlidir;
- milli səhiyyə sistemləri üçün **əlçatan olmalıdır**.

AKCİĞER SAĞLIĞI KONGRESİ

Sizin Sesiniz, Sizin Kongreniz...

9-12 Nisan 2025
Sueno Deluxe Hotel,
Belek/Antalya

**Diqqətinizə görə
təşəkkür edirəm!**